

MEELDIV ETENDUS

Ka ammu- ja hästituntud etendust on alati huvitav näha ja kuulda, kui keegi sellele lisab midagi omapoolset, uut. Ja möödunud pühapäeval oli RAT «Estonia» teatrisaal tulvil neid ooperimuusika hindajaid, kes tulid tutvuma sellega, kuidas esinevad vennasrahva kunstimeistrid Bizet' «Carmenis».

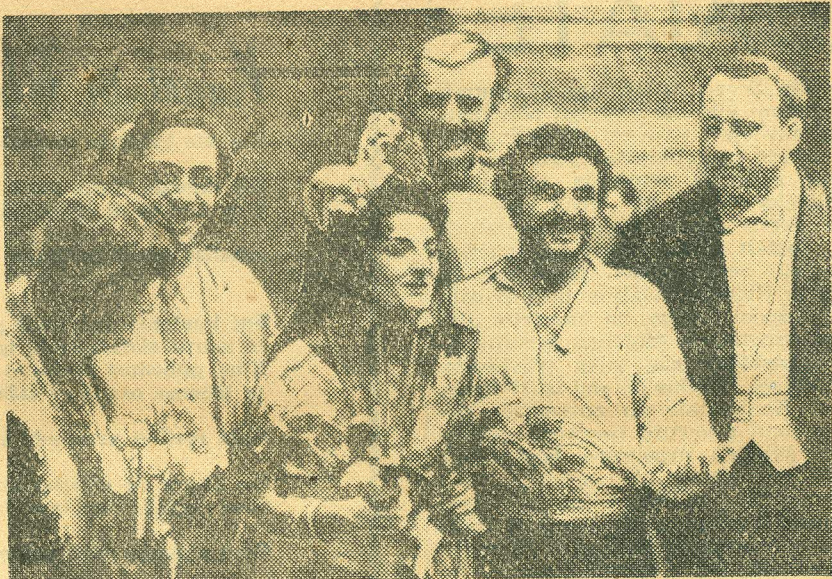
Üldmulje kohtumisest oli igati meeldiv. Eelkõige oli meeldiv see, et pea-aegu ilma proovita oskasid kõik kolm peaosalist (NSV Liidu rahvakunstnik Tatevik Sazandarjan, Armeenia NSV rahvakunstnik Migran Jerkat ja Armeenia NSV teeneline kunstnik Sergei Daneljan) hästi kohaneda neile täiesti võõra dirigendi, lavastuse ja teatriga. Nad ei mõjunud võõrkehadena, omaette laulvate gastrolööridena; nad sulasid — igaüks oma oskust ja võimeid mööda — meie etendusse. Ilmselt oleks aga muusikaline proov ära kulunud — eksimisi muusikalise teksti vastu oli sedapuhku pisut palju. Ja seda peamiselt just meie kollektiivi poolt!

Escamillo osas õppisime tundma Migran Jerkatit. Tal on meeldiva kõlaga, pehme tämbriga bariton, mis pisut meenutab meie publikule hästi tuntud P. Lissitsiani häält. Escamillo partii ooperis pole kuigi ulatuslik — selles on kõigest kolm suhteliselt lühikest etteastet. Seetõttu täit ettekujutust laulja võimetest me sedapuhku ei saanud. Ent antud partii piirides näitas M. Jerkat ennast võimeka artistina. Tema esinemises oli vajalikku bravuursust ja mehhist rühti, õige annus publiku poolt hellitatud härjavõitleja üleolekut ja kiindumust Carmenisse.

Jose vastutav partii on kõikide draamatilise värvinguga tenorite lemmikosa. Ja täiesti põhjendatult, sest helilooja on andnud selle rolli tugevas arengus. Siin on kõike — lüürikat ja dramatismi, ülevoolavat õnnetunnet ja taevanikisendavat ahastust. S. Daneljan on veel noor laulja, kelle kogemustepagas pole eriti suur. Tema loodud Jose oli kuidagi eriti lihtne, truusüdamlikult maailma ja inimesi usaldav maapoiss. Etteastest etteastesse muutus tema esinemine kindlamaks ja veenvamaks. Seetõttu olid kaks viimast vaadust tema esituses eriti mõjukad. Vokaaltehnilisest küljest vajab Daneljani hääli aga veel lihvi ning ühtlustamist, et vabaneda teatud pingutusest tooniandmisel. Mõnedegi tenorilauljate kalduvust hiilata oma kõrgete nootidega on praegu pisut tunda ka tema juures. Kas on seda tarvis? Tema hääli on küllalt kandev ja meeldiva tämbriga, selle abil on ta võimeline looma igati veenvat kuju ja ennast vokaalselt maksmata panema, ilma et tarvitseks üksikute efektinootide peale säärast rõhku panna.

«Carmen» on säärane ooper, mille etenduse mõjukus sõltub suurel määral nimiosalisest. Ja vahest kõige huvitavam oli tutvumine armeenlannast Carmeniga. T. Sazandarjan on tugeva muusikalise kultuuriga laulja, kes võib juba ainuüksi oma täiskõlalise ja ühtlase metsosopraniga, mida ta meisterlikult rakendada oskab selle mitmekülge, järskudele kontrastidele rajatud osa mõtestamisel. Juba kaks Carmenit «visiitkaarti» esimesest vaadusest — «Habenera» ja «Seguedilla» — veensid kuulajaid selles, et T. Sazandarjan auga kannab NSV Liidu rahvakunstniku kõrget nimetust.

Tema laulus on elamuslikkust ja vajalikku hoogu, seejuures aga ka

Pärast «Carmeni» etendust. Vasakult: Mikaela — M. Haamer, Escamillo — Armeenia NSV rahvakunstnik M. Jerkat, Carmen — NSV Liidu rahvakunstnik T. Sazandarjan, ohvitser — A. Linnamägi, José — Armeenia NSV teeneline kunstnik S. Daneljan ning RAT «Estonia» peadirigent N. Järvi.

Jose vastutav partii on kõikide draamatilise värvinguga tenorite lemmik-osa. Ja täiesti põhjendatult, sest helilooja on andnud selle rolli tugevas arengus. Siin on kõike — lüürikat ja dramatismi, ülevoolavat õnnetunnet ja taevanikisendavat ahastust. S. Daneljan on veel noor laulja, kelle kogemustepagas pole eriti suur. Tema loodud Jose oli kuidagi eriti lihtne, truusüdamlikult maailma ja inimesi usaldav maapoiss. Etteastest etteastesse muutus tema esinemine kindlamaks ja veenvamaks. Seetõttu olid kaks viimast vaatust tema esituses eriti mõjukad. Vookaaltehnilisest küljest vajab Daneljani hääli aga veel lihvi ning ühtlustamist, et vabaneda teatud pingutusest tooniandmisel. Mõnedegi tenorilauljate kalduvust hiilata oma kõrgete nootidega on praegu pisut tunda ka tema juures. Kas on seda tarvis? Tema hääli on küllalt kandev ja meeldiva tämbriga, selle abil on ta võimeline looma igati veenvat kuju ja ennast vokaalselt maksma panema, ilma et tarvitseks üksikute efektinootide peale säärast rõhku panna.

«Carmen» on säärane ooper, mille etenduse mõjukus sõltub suurel määral nimiosalisest. Ja vahest kõige huvitavam oligi tutvumine armeenlannast Carmeniga. T. Sazandarjan on tugeva muusikalise kultuuriga laulja, kes võib juba ainuüksi oma täiskõlalise ja ühtlase metsosopraniga, mida ta meisterlikult rakendada oskab selle mitmekülgse, järskudele kontrastidele rajatud osa mõtestamisel. Juba kaks Carmenit «visiitkaarti» esimesest vaatusest — «Habenera» ja «Seguedilla» — veensid kuulajaid selles, et T. Sazandarjan auga kannab NSV Liidu rahvakunstniku kõrget nimetust.

Tema laulus on elamuslikkust ja vajalikkust hoogu, seejuures aga ka tarka ja kaalukat artistlikkust, mis võimaldab tal kõike olulist vajalikul määral esile tõsta, vähem olulise aga tagaplaanile jätta. Ei ole tema esinemises ilutsemist ega palja kauni häälega braveerimist. Meenutame peale eelmiainitute, kui sisutihe oli tema esituses nn. kaardi-aaria kolmandast vaatusest või lõpuvaatuse duett Josega.

T. Sazandarjani Carmenis oli aga mõndagi meie jaoks lausa üllatavat ja ootamatut. Märgime kas või tema välimust. Oleme harjunud nägema Carmenit tõmmunahalise ja oma välimuse vastu hoolimatu tüdrukuna. Seetõttu mõjus Sazandarjan-Carmen lavale tulles lausa ebatavaliselt: tema luikvalge nahk ja efektselt maniküüritud käed ei tahtnud meie kujutluses kuidagi seostuda selle hispaania vabrikutüdruku kujuga. Ent üsna pea ununes see väline, sest kunstnik lõi esimestest fraasidest peale tugeva kuju — talitsematult temperamentse ja elujanulise, oma sügavate tunnetega köitva Carmenit.

Millega aga siis seletada vastuolu osa olemuse ja harjumatu välise kuju vahel? Küllap mängib siin mõnel määral osa rahvuslik traditsioon. Peamine on aga ilmselt see, et T. Sazandarjan on põhiliselt etendamiskunstnik. Ta ei kehastu ümber, vaid mängib T. Sazandarjaniks jäädes oma osa. Ta ei ela laval Carmenina, vaid näitab, kuidas tema seda rolli erinevates situatsioonides ette kujutab. Ja mängib ning näitab veenvalt, suure meisterlikkusega.

Publiku soe aplaus, mis korduvalt katkestas etenduse, ning viimase vaatuse lõpul kuidagi vaibuda ei tahtnud, kinnitas kõikide üksmeelset hinnangut — Jerevani Spendiarovi-nimelise Akadeemilise Ooperi- ja Balletiteatri solistid võitsid selle etendusega meie ooperisõprade südamed.

Vidrik Kivilo